

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 19 kwietnia 2018 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Przedstawiciele handlowi działający na własny rachunek – Dyrektywa 86/653/EWG – Prawo przedstawiciela handlowego do świadczenia wyrównawczego lub odszkodowania po rozwiązaniu umowy agencyjnej – Artykuł 17 – Wykluczenie prawa do świadczenia wyrównawczego w przypadku rozwiązania umowy podczas okresu próbnego uzgodnionego w umowie

W sprawie C-645/16

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Cour de cassation (sąd kasacyjny, Francja) postanowieniem z dnia 6 grudnia 2016 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 15 grudnia 2016 r., w postępowaniu:

Conseils et mise en relations (CMR) SARL

przeciwko

Demeures terre et tradition SARL,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: T. von Danwitz, prezes izby, C. Vajda, E. Juhász, K. Jürimäe (sprawozdawca) i C. Lycourgos, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Demeures terre et tradition SARL przez adwokata F. Moliniégo,
- w imieniu rządu francuskiego przez D. Colasa i R. Coesme’a, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego i M. Hellmanna, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Hottiaux i H. Tserepę-Lacombe, działające w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: francuski.

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 25 października 2017 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 17 dyrektywy Rady 86/653/EWG z dnia 18 grudnia 1986 r. w sprawie koordynacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do przedstawicieli handlowych działających na własny rachunek (Dz.U. 1986, L 382, s. 17).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy spółką Conseils et mise en relations (CMR) SARL (zwaną dalej „CMR”) i spółką Demeures terre et tradition SARL (zwaną dalej „DTT”) w przedmiocie przedstawionego przez CMR żądania zapłaty, po pierwsze, świadczenia wyrównawczego w ramach naprawienia szkody poniesionej w wyniku rozwiązania umowy agencyjnej wiążącej ją ze spółką DTT, a po drugie, odszkodowania należnego jej w związku ze stanowiącym nadużycie rozwiązaniem tej umowy.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy drugi i trzeci dyrektywy 86/653 mają następujące brzmienie:

„różnice w zakresie krajowych ustawodawstw dotyczących przedstawicielstwa handlowego wyraźnie oddziałują na warunki konkurencji oraz wykonywania takiej działalności wewnątrz [Unii Europejskiej], mają też negatywny wpływ na zakres ochrony przedstawicieli handlowych w ich stosunkach ze zleceniodawcami oraz na bezpieczeństwo transakcji handlowych; ponadto różnice te znacznie utrudniają zawieranie i wykonywanie umów agencyjnych między zleceniodawcą a przedstawicielami handlowymi, którzy prowadzą swą działalność w różnych państwach członkowskich;

obróć towarowy między państwami członkowskimi odbywa [powinien odbywać] się w warunkach odpowiadających warunkom jednolitego rynku, dlatego też w zakresie niezbędnym dla właściwego funkcjonowania wspólnego rynku wymagane jest zbliżenie systemów prawnych państw członkowskich; zasady dotyczące kolizji przepisów prawnych w zakresie przedstawicielstwa handlowego nie usuną wspomnianych niezgodności, nawet gdyby zostały one ujednolicone, a tym samym, bez względu na istnienie tych zasad, proponowana harmonizacja jest niezbędna”.

- 4 Artykuł 1 tej dyrektywy przewiduje:

„1. Środki harmonizujące określone niniejszą dyrektywą dotyczą przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich regulujących stosunki prawne między przedstawicielami handlowymi a ich zleceniodawcami.

2. Do celów niniejszej dyrektywy »przedstawiciel handlowy« oznacza pośrednika pracującego na własny rachunek, któremu powierzono stałe pośredniczenie przy sprzedaży lub kupnie towarów na rzecz innej osoby, zwanej dalej »zleceniodawcą«, lub [stałe pośredniczenie i] zawarcie [tych] transakcji w imieniu i na rachunek zleceniodawcy.

[...]”.

5 Artykuł 17 ust. 1–3 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie podejmą środki niezbędne w celu zapewnienia, że [by] po rozwiązaniu umowy agencyjnej przedstawicielowi handlowemu przysługuje [przysługiwało] świadczenie wyrównawcze zgodnie z ust. 2 lub odszkodowanie zgodnie z ust. 3.

2.

a) Przedstawiciel handlowy ma prawo do świadczenia wyrównawczego, gdy i o ile [gdy i w zakresie, w jakim]:

- pozyskał on dla zleceniodawcy nowych klientów lub znacznie zwiększył wielkość obrotów handlowych z istniejącymi klientami, a zleceniodawca z tytułu transakcji z tymi klientami czerpie nadal znaczne korzyści,

oraz

- zapłata takiego świadczenia wyrównawczego przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, w szczególności prowizji utraconych z tytułu transakcji z tymi klientami, jest zgodna z zasadami słuszności [...];

b) świadczenie wyrównawcze nie może przekraczać kwoty odpowiadającej rocznemu świadczeniu wyrównawczemu obliczonemu na podstawie przeciętnej [średniej] kwoty rocznej wynagrodzeń otrzymanych przez przedstawiciela handlowego w ciągu ostatnich pięciu lat; jeżeli umowa została zawarta przed okresem krótszym niż pięć lat, świadczenie wyrównawcze ustala się na podstawie przeciętnej [średniej] kwoty danego okresu;

c) przyznanie takiego świadczenia wyrównawczego nie uniemożliwia przedstawicielowi handlowemu dochodzenia odszkodowania.

3. Przedstawiciel handlowy ma prawo do odszkodowania za szkodę poniesioną w wyniku ustania jego stosunków ze zleceniodawcą.

Szkodę taką uznaje się w szczególności, gdy rozwiązanie umowy odbywa się w okolicznościach:

- utraty przez przedstawiciela handlowego prowizji przysługującej mu w przypadku właściwego wykonywania umowy agencyjnej, zapewniającej zleceniodawcy istotne korzyści z tytułu działalności przedstawiciela handlowego,
- [lub] braku amortyzacji kosztów i nakładów, poniesionych przez przedstawiciela handlowego przy wykonywaniu umowy agencyjnej za zgodą zleceniodawcy”.

6 Artykuł 18 tej samej dyrektywy brzmi następująco:

„Świadczenie wyrównawcze lub odszkodowanie wskazane w art. 17 nie jest płacone:

a) gdy zleceniodawca rozwiązał umowę agencyjną z powodu uchybienia przypisywanego przedstawicielowi handlowemu, które na podstawie prawa krajowego uzasadnia natychmiastowe rozwiązanie umowy agencyjnej;

b) gdy przedstawiciel handlowy rozwiązał umowę agencyjną, chyba że rozwiązanie takie uzasadnione jest okolicznościami dotyczącymi zleceniodawcy lub też wiekiem, ułomnością bądź chorobą przedstawiciela handlowego, wskutek których nie można od niego wymagać kontynuacji działalności;

c) gdy za zgodą zleceniodawcy przedstawiciel handlowy przenosi swoje prawa i obowiązki wynikające z umowy agencyjnej na inną osobę”.

7 Artykuł 19 dyrektywy 86/653 stanowi:

„Strony nie mogą odstępować od przepisów art. 17 i 18 ze szkodą dla przedstawiciela handlowego przed wygaśnięciem umowy agencyjnej”.

Prawo francuskie

8 Artykuł L. 134-12 code de commerce (francuskiego kodeksu handlowego) stanowi:

„W przypadku wygaśnięcia stosunków przedstawiciela handlowego z mocodawcą przedstawiciel handlowy ma prawo do świadczenia wyrównawczego w ramach naprawienia poniesionej szkody.

Przedstawiciel handlowy traci prawo do naprawienia szkody, jeśli nie powiadomi mocodawcy w terminie roku od rozwiązania umowy, że zamierza skorzystać z tego prawa.

Następcy prawni przedstawiciela handlowego również mają prawo do naprawienia szkody, w przypadku gdy rozwiązanie umowy wynika ze śmierci przedstawiciela”.

Spór w postępowaniu głównym i pytanie prejudycjalne

- 9 W dniu 2 grudnia 2011 r. DTT zawarło z CMR umowę agencyjną dotyczącą sprzedaży domów jednorodzinnych. Zgodnie z tą umową DTT było mocodawcą, zaś CMR – przedstawicielem. Umowa ta przewidywała dwunastomiesięczny okres próbny, po upływie którego miała ona być uważana za zawartą na czas nieokreślony, przy czym każda strona miała możliwość rozwiązania jej w trakcie tego okresu próbnego z zachowaniem okresu wypowiedzenia wynoszącego 15 dni w pierwszym miesiącu, a następnie jeden miesiąc. W umowie agencyjnej ustalono cel w postaci zawarcia 25 umów sprzedaży rocznie.
- 10 Pismem z dnia 12 czerwca 2012 r. DTT powiadomiło CMR o swojej decyzji zakończenia tej umowy z upływem umownego jednomiesięcznego okresu wypowiedzenia. Decyzja ta została uzasadniona niezrealizowaniem celu określonego w rzeczowej umowie, jako że CMR dokonała w ciągu pięciu miesięcy tylko jednej sprzedaży.
- 11 Pismem z dnia 20 marca 2013 r. CMR wniósł powództwo przeciwko DTT do tribunal de commerce d'Orléans (sądu gospodarczego w Orleanie, Francja) o zapłatę świadczenia wyrównawczego w ramach naprawienia szkody wynikającej z rozwiązania umowy agencyjnej oraz o zapłatę odszkodowania za stanowiące nadużycie rozwiązanie tej umowy. Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2014 r. ów sąd częściowo uwzględnił żądania CMR.
- 12 W dniu 14 lutego 2014 r. DTT wniosło apelację od tego wyroku. Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2014 r. cour d'appel d'Orléans (sąd apelacyjny w Orleanie, Francja) częściowo uchylił wyrok tribunal de commerce d'Orléans (sądu gospodarczego w Orleanie). W szczególności sąd ten uznał, że świadczenie wyrównawcze przewidziane w art. L 134-12 francuskiego kodeksu handlowego nie przysługuje w przypadku rozwiązania umowy agencyjnej w trakcie okresu próbnego. Ów sąd uznał też, że rozwiązanie umowy zawartej pomiędzy DTT i CMR nie stanowiło nadużycia, ponieważ w ciągu pięciu miesięcy dokonano tylko jednej sprzedaży, podczas gdy celem określonym w tej umowie było zawarcie 25 umów sprzedaży rocznie.

13 Cour de cassation (sąd kasacyjny, Francja), do którego CMR wniósł skargę kasacyjną od tego wyroku, wskazał, po pierwsze, że cour d'appel d'Orléans (sąd apelacyjny w Orleanie) zastosował w swoim wyroku utrwalone orzecznictwo izby gospodarczej, finansowej i ekonomicznej Cour de cassation (sądu kasacyjnego), zgodnie z którym od prawa do świadczenia wyrównawczego istnieje wyjątek, w przypadku gdy umowa agencyjna zostanie rozwiązana w trakcie okresu próbnego. Po drugie, ów sąd stwierdził, że dyrektywa 86/653 nie odnosi się do ewentualnego okresu próbnego, w związku z czym taki okres mógł zostać uzgodniony przez strony umowy agencyjnej bez naruszenia prawa Unii. Po trzecie, sąd ten, odnosząc się do orzecznictwa Trybunału, przypomniał, że dyrektywa 86/653 ma na celu ochronę przedstawiciela handlowego w stosunkach ze zleceniodawcą, a jej art. 17 ust. 2 i 3 należy interpretować w sposób, który przyczynia się do tej ochrony.

14 W tych okolicznościach Cour de cassation (sąd kasacyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 17 dyrektywy [86/653] znajduje zastosowanie, w sytuacji gdy rozwiązanie umowy agencyjnej następuje w uzgodnionym w tejże umowie okresie próbnym?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

15 W ramach zadanego pytania sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 17 dyrektywy 86/653 należy interpretować w ten sposób, że system świadczenia wyrównawczego oraz system odszkodowania, przewidziane, odpowiednio, w ust. 2 i 3 tego artykułu w razie rozwiązania umowy agencyjnej, mają zastosowanie, jeżeli rozwiązanie to następuje podczas uzgodnionego w tej umowie okresu próbnego.

16 Na wstępie należy zająć się kwestią, czy dyrektywa 86/653 stoi na przeszkodzie możliwości uzgodnienia okresu próbnego w umowie agencyjnej.

17 Jak wskazał rzecznik generalny w pkt 34 opinii, dyrektywa ta nie zawiera żadnego odniesienia do pojęcia „okresu próbnego”. Zważywszy, że żaden przepis rzeczony dyrektywy nie reguluje kwestii uzgodnienia okresu próbnego, należy uznać, że takie uzgodnienie, które jest objęte zakresem swobody umów przysługującej stronom umowy agencyjnej, nie jest samo w sobie zakazane przez wspomnianą dyrektywę.

18 W niniejszym przypadku z postanowienia odsyłającego wynika, że izba gospodarcza, finansowa i ekonomiczna Cour de cassation (sądu kasacyjnego) orzekła, iż przedstawiciel handlowy nie ma prawa do świadczenia wyrównawczego, jeżeli umowa agencyjna zostaje rozwiązana w trakcie okresu próbnego.

19 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 288 akapit trzeci TFUE „dyrektywa wiąże każde państwo członkowskie, do którego jest kierowana, w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawia jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków”.

20 Jak podkreślił też rzecznik generalny w pkt 34 opinii, wprawdzie dyrektywa 86/653 nie stoi na przeszkodzie możliwości uzgodnienia okresu próbnego w umowie agencyjnej, z takim okresem próbnym nie można jednak wiązać na gruncie prawa krajowego skutków prawnych, które mogłyby ujemnie wpłynąć na pełną skuteczność tej dyrektywy.

21 To w świetle powyższych rozważań należy zbadać kwestię, czy uzgodnienie okresu próbnego w umowie agencyjnej stoi na przeszkodzie możliwości stosowania systemu świadczenia wyrównawczego oraz systemu odszkodowania, przewidzianych, odpowiednio, w art. 17 ust. 2 i 3 dyrektywy 86/653 w razie rozwiązania tej umowy w trakcie okresu próbnego.

- 22 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w celu ustalenia zakresu przepisu prawa Unii, w tym przypadku art. 17 dyrektywy 86/653, należy mieć na uwadze jednocześnie jego treść, kontekst oraz cele (wyrok z dnia 16 kwietnia 2015 r., Angerer, C-477/13, EU:C:2015:239, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 23 Jeśli chodzi o brzmienie tego przepisu, należy zaznaczyć, po pierwsze, że zgodnie z art. 17 ust. 1 dyrektywy 86/653 państwa członkowskie podejmują środki niezbędne w celu zapewnienia, by po „rozwiązaniu umowy agencyjnej” przedstawicielowi handlowemu przysługiwało świadczenie wyrównawcze lub odszkodowanie za poniesioną szkodę. Podobnie art. 17 ust. 3 tej dyrektywy stanowi, że przedstawiciel handlowy ma prawo do odszkodowania za szkodę poniesioną w wyniku „ustania jego stosunków ze zleceniodawcą”. Tak więc prawo do świadczenia wyrównawczego lub odszkodowania przedstawiciela handlowego zależy od ustania jego stosunku umownego ze zleceniodawcą.
- 24 Wprawdzie – jak wskazał rzecznik generalny w pkt 38 opinii – ustanowienie okresu próbnego ma na celu ułatwienie rozwiązania umowy agencyjnej, jednak rozwiązanie takiej umowy w trakcie uzgodnionego w niej okresu próbnego stanowi „rozwiązanie umowy agencyjnej” lub „ustanie [...] stosunków [przedstawiciela handlowego] ze zleceniodawcą” w rozumieniu art. 17 ust. 1 i 3 dyrektywy 86/653.
- 25 W tym względzie należy wyjaśnić, że z uwag przedstawionych Trybunałowi wynika, iż przytoczone w pkt 19 niniejszego wyroku orzecznictwo Cour de cassation (sądu kasacyjnego), zgodnie z którym przedstawiciel handlowy nie ma prawa do świadczenia wyrównawczego, jeżeli rozwiązanie umowy agencyjnej następuje w okresie próbnym, opiera się na założeniu, że podczas tego okresu umowa agencyjna nie jest jeszcze ostatecznie zawarta.
- 26 Taka wykładnia nie znajduje żadnego oparcia w dyrektywie 86/653. Wprost przeciwnie, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 39 opinii, stosunek między przedstawicielem handlowym i zleceniodawcą w rozumieniu art. 1 dyrektywy 86/653 istnieje od momentu, w którym została zawarta umowa mająca za przedmiot albo pośredniczenie przy sprzedaży lub kupnie towarów, albo pośredniczenie przy tych transakcjach i zawarcie ich na rachunek zleceniodawcy, niezależnie od tego, czy w umowie tej określono okres próbny. Wynika stąd, że przepisy tej dyrektywy mają zastosowanie z chwilą, gdy taka umowa zostaje zawarta między zleceniodawcą a przedstawicielem handlowym, nawet gdyby umowa ta przewidywała okres próbny.
- 27 Po drugie, z art. 17 ust. 2 lit. a) dyrektywy 86/653 wynika, że świadczenie wyrównawcze jest należne, w szczególności gdy przedstawiciel handlowy pozyskał dla zleceniodawcy nowych klientów lub znacznie zwiększył wielkość obrotów handlowych z dotychczasowymi klientami, a zleceniodawca czerpie nadal znaczne korzyści wynikające z operacji z tymi klientami. Ponadto zgodnie z art. 17 ust. 2 lit. b) tej dyrektywy kwota świadczenia wyrównawczego zależy od wyników przedstawiciela handlowego w okresie obowiązywania umowy. Podobnie, z brzmienia art. 17 ust. 3 rzeczony dyrektywy wynika, że przedstawiciel handlowy ma prawo do odszkodowania, w szczególności gdy szkoda wynika z rozwiązania umowy odbywającego się w okolicznościach charakteryzujących się utratą przez tego przedstawiciela handlowego prowizji przysługującej mu w przypadku właściwego wykonywania umowy agencyjnej zapewniającego zleceniodawcy istotne korzyści z tytułu działalności tego przedstawiciela handlowego lub w okolicznościach charakteryzujących się brakiem amortyzacji kosztów i nakładów poniesionych przez przedstawiciela handlowego przy wykonywaniu umowy agencyjnej za zgodą zleceniodawcy.
- 28 Dlatego też, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 26 i 50 opinii, z brzmienia art. 17 ust. 2 i 3 dyrektywy 86/653 wynika, że przewidziane w tym przepisie systemy świadczenia wyrównawczego i odszkodowania nie mają na celu ukarania za rozwiązanie umowy, lecz wynagrodzenie przedstawiciela handlowego za jego dotychczasowe usługi, z których zleceniodawca będzie mógł jeszcze korzystać po zakończeniu stosunków umownych, lub za koszty i nakłady, które przedstawiciel handlowy poniósł przy wykonywaniu umowy. W związku z tym ów przedstawiciel nie może zostać pozbawiony świadczenia

wyrównawczego lub odszkodowania z tego tylko względu, że rozwiązanie umowy agencyjnej nastąpiło podczas okresu próbnego, jeśli przesłanki określone w rzeczonym art. 17 ust. 2 i 3 tej dyrektywy są spełnione.

- 29 W konsekwencji z brzmienia tego przepisu wynika, że prawo do świadczenia wyrównawczego i do odszkodowania ma zastosowanie, nawet jeżeli zakończenie stosunku umownego między zleceniodawcą a przedstawicielem handlowym ma miejsce podczas okresu próbnego.
- 30 Powyższe rozważania znajdują potwierdzenie w analizie kontekstu, w który wpisuje się art. 17 dyrektywy 86/653, oraz celu tej dyrektywy.
- 31 W pierwszej kolejności, co się tyczy kontekstu art. 17 rzeczonej dyrektywy, należy wskazać, po pierwsze, że art. 18 tej dyrektywy wymienia w sposób wyczerpujący przypadki, w których świadczenie wyrównawcze lub odszkodowanie nie jest należne. Przerwanie okresu próbnego nie jest tam wymienione. Ponadto, zważywszy, że wspomniany art. 18 stanowi odstępstwo od prawa do świadczenia wyrównawczego i odszkodowania, należy interpretować go w sposób ścisły. W związku z tym wskazanego przepisu nie można interpretować w sposób, który prowadziłby do przyjęcia dodatkowej, nieprzewidzianej w nim wyrażnie przyczyny utraty prawa do świadczenia wyrównawczego lub do odszkodowania (zob. podobnie wyrok z dnia 28 października 2010 r., Volvo Car Germany, C-203/09, EU:C:2010:647, pkt 42). Natomiast uznanie, że żadne świadczenie wyrównawcze lub odszkodowanie nie należy się, jeśli zerwanie stosunków umownych ma miejsce podczas okresu próbnego, sprowadzałoby się właśnie do przyjęcia przyczyny utraty prawa, która nie została przewidziana w art. 18 rzeczonej dyrektywy.
- 32 Po drugie, art. 19 dyrektywy 86/653 zakazuje stronom odstępiania od przepisów art. 17 i 18 tej dyrektywy ze szkodą dla przedstawiciela handlowego przed wygaśnięciem umowy agencyjnej. Jak wskazał rzecznik generalny w pkt 48 opinii, takim odstępstwem ze szkodą dla przedstawiciela handlowego jest uznanie, że ustalenie okresu próbnego w umowie agencyjnej oznacza, iż prawo do świadczenia wyrównawczego i odszkodowania, które zostało przewidziane w art. 17 rzeczonej dyrektywy, nie ma zastosowania. Przy tych samych wynikach przedstawicielowi handlowemu można byłoby bowiem przyznać prawo do rekompensaty lub odmówić jego przyznania jedynie na tej podstawie, czy w umowie agencyjnej został lub też nie został określony okres próbny.
- 33 W drugiej kolejności, co się tyczy celu dyrektywy 86/653, należy przypomnieć, że z jej motywów drugiego i trzeciego wynika, iż celem tej dyrektywy jest w szczególności zapewnienie ochrony przedstawicielowi handlowemu w stosunkach ze zleceniodawcą (wyrok z dnia 17 maja 2017 r., ERGO Poist’ovňa, C-48/16, EU:C:2017:377, pkt 41).
- 34 W tym względzie Trybunał orzekł, że art. 17 i 18 rzeczonej dyrektywy mają decydujące znaczenie, ponieważ definiują poziom ochrony uznany przez prawodawcę Unii za właściwy dla przedstawicieli handlowych w ramach tworzenia jednolitego rynku (wyrok z dnia 17 października 2013 r., Unamar, C-184/12, EU:C:2013:663, pkt 39). Ponadto zgodnie z orzecznictwem Trybunału art. 17–19 wspomnianej dyrektywy mają na celu ochronę przedstawiciela handlowego po rozwiązaniu umowy agencyjnej. System ustanowiony w tym celu w dyrektywie 86/653 ma charakter bezwzględnie obowiązujący (wyroki: z dnia 9 listopada 2000 r., Ingmar, C-381/98, EU:C:2000:605, pkt 21; z dnia 23 marca 2006 r., Honyvem Informazioni Commerciali, C-465/04, EU:C:2006:199, pkt 22).
- 35 Trybunał wyjaśnił też, że w świetle celu dyrektywy 86/653 wykluczona jest wszelka wykładnia jej art. 17, która mogłaby okazać się niekorzystna dla przedstawiciela handlowego (zob. podobnie wyrok z dnia 26 marca 2009 r., Semen, C-348/07, EU:C:2009:195, pkt 21).
- 36 Tymczasem wykładnia, zgodnie z którą żadne świadczenie wyrównawcze nie jest należne w razie rozwiązania umowy agencyjnej podczas okresu próbnego, nie jest zgodna z bezwzględnie obowiązującym charakterem systemu ustanowionego przez art. 17 dyrektywy 86/653. Taka wykładnia,

która sprowadza się do uzależnienia przyznania rekompensaty od uzgodnienia okresu próbnego w umowie agencyjnej, bez względu na wyniki przedstawiciela handlowego lub na poniesione przez niego koszty i nakłady, co jest sprzeczne z tym artykułem, stanowi bowiem, z tych samych powodów co powody przedstawione w pkt 33 niniejszego wyroku, wykładnię niekorzystną dla przedstawiciela handlowego, który zostaje pozbawiony wszelkiej rekompensaty tylko dlatego, że umowa wiążąca go ze zleceniodawcą zawiera okres próbny.

- 37 W konsekwencji należy stwierdzić, że wykładnia art. 17 dyrektywy 86/653, zgodnie z którą żadne świadczenie wyrównawcze lub odszkodowanie nie jest należne w przypadku, gdy rozwiązanie umowy agencyjnej następuje podczas okresu próbnego, jest sprzeczna z celem tej dyrektywy.
- 38 Mając na względzie powyższe rozważania, na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że art. 17 dyrektywy 86/653 powinien być interpretowany w ten sposób, iż system świadczenia wyrównawczego oraz system odszkodowania, przewidziane, odpowiednio, w ust. 2 i 3 tego artykułu w razie rozwiązania umowy agencyjnej, mają zastosowanie, jeżeli rozwiązanie to następuje podczas uzgodnionego w tej umowie okresu próbnego.

W przedmiocie kosztów

- 39 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 17 dyrektywy Rady 86/653/EWG z dnia 18 grudnia 1986 r. w sprawie koordynacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do przedstawicieli handlowych działających na własny rachunek należy interpretować w ten sposób, że system świadczenia wyrównawczego oraz system odszkodowania, przewidziane, odpowiednio, w ust. 2 i 3 tego artykułu w razie rozwiązania umowy agencyjnej, mają zastosowanie, jeżeli rozwiązanie to następuje podczas uzgodnionego w tej umowie okresu próbnego.

Podpisy